

N:o 72.

Uppläst och godkänd af Första Kammaren den 3 maj 1901.
— — — — Andra Kammaren den 3 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande bestämmelser angående häradsnämnd.

(Lagutskottets utlåtande n:o 32.)

Till Konungen.

Vid innevarande riksdag hafva enskilda motionärer väckt förslag om sådan ändring i gällande bestämmelser i fråga om häradsnämnd, att nämndemännens antal i sådana tingslag, som bildats eller komma att bildas genom sammanslagning af två eller flera förutvarande tingslag, måtte begränsas till tolf.

Riksdagen har funnit detta förslag ur åtskilliga synpunkter hafva goda skäl för sig. Dels står detsamma i öfverensstämmelse med den i vårt land af ålder gällande principen för häradsrätternas sammansättning, dels skulle derigenom avvägbringas afsevärda fördelar i fråga om rättsskipningens handhafvande vid våra underrätter på landet. Såsom förhållandena nu äro i de flesta genom sammanslagning uppkomna tingslag, medför det stora antalet nämndemän, mellan hvilka i sådana tingslag tjenstgöringen är fördelad, att de nämndemän, som skola deltaga i afdömande af uppskjutna mål, ofta ej varit i tillfälle att öfvervara målens föregående handläggning i dess helhet och understundom helt och hållet sakna kännedom om hvad i målet vid föregående rättegångstillfällen förekommit. Visserligen har enligt 23 kap. 2 § rättegångsbalken härads höfdingen skyldighet att, när dom å härads ting fällas skall, underrätta nämnden om saken, och de skäl deri äro, så ock hvad

Bih. till Riksd. Prot. 1901. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 14 Häft. (N:is 72-76.) 1

lag i ty fall säger», men denna mer eller mindre kortfattade föredragning kan ej för nämndemännen ersätta den sjelfständiga iakttagelsen såsom grundval för ett personligt omdöme i målet.

Genom nedsättning af nämndemännens antal till tolf skulle i detta hänseende åstadkommas en väsentlig förbättring. Nämndemännen finge derigenom tillfälle att mera oafbrutet följa målens och tingsärendenas gång från deras första handläggning, och häraf skulle, helt naturligt, alstras ett ökad intresse hos nämndemännen för deras viktiga värf.

I princip ansluter sig Riksdagen alltså till motionärernas förslag, att nämndemansantalet måtte i alla tingslag begränsas till tolf.

Af praktiska skäl torde det emellertid ej vara lämpligt att öfverallt genomföra denna begränsning af antalet. Det måste nemligen beaktas, att nämndemännen hafva sig ombetrodt en hel del andra åligganden än tjenstgöringen vid häradsrättens sammanträden. Särskildt vägsynerna, vid hvilka nämndemännen äro pligtiga att biträda utan ersättning, bereda dem afsevärdt besvär. Skulle nu antalet nämndemän ovilkorligen nedsättas till tolf inom hvarje tingslag, komme detta att i stora tingslag, der för närvarande finnas långt flere nämndemän än tolf, att högst väsentligt öka det redan nu ganska betungande besväret af dylika förrättningar, hvilket i sin ordning skulle föranleda motvillighet mot nämndemansuppdraget och sålunda medföra, att nämndemännen, så snart den föreskrifna tiden af två år var ute, ofta nog komme att afgå från sin befattning.

Riksdagen, som af denna anledning ansett sig ej böra ifrågasätta, att nämndemännens antal öfverallt begränsas till tolf, utan funnit lämpligt, att det fortfarande som hittills bör bero på Konungens pröfning, huruvida och i hvad mån en nedsättning af nämndemännens antal i de genom sammanslagning uppkomna tingslag bör ega rum, anser sig emellertid, under åberopande af det anförda och under uttalande af önskvärdheten utaf nämndemansantalets nedbringande till tolf, der sådant utan olägenhet kan vidtagas, böra anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t låta utreda, i hvad mån nämndemännens antal i de tingslag, der detsamma öfverstiger tolf, lämpligen må kunna nedbringas, samt utfärda de bestämmelser derom, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 3 maj 1901.

Med undersåtlig vörndnad.
